

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΣΙΣ
του ἁγίου καὶ ἐνδόξου Ἱερομάρτυρος
ΑΛΚΙΣΩΝΟΣ
μητροπολίτου Νικοπόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ

α. Ἱεράρχης θαυμάσιος

Ο ἄριστος καὶ ἐνδοξος ἱερομάρτυς Ἀλκίσων ἄκμασε στὰ χρόνια τοῦ βασιλείου μας Ἀναστασίου Α΄ (491-516 μ.Χ.). Ἀρχιεράτευε τότε στήν μεγάλη καὶ ἐνδοξη μητρόπολη Νικοπόλεως τῆς Παλαιᾶς Ἠπείρου. Καὶ διέπρεπε στὸ ἐκκλησιαστικὸ στερέωμα. Ὅχι μόνο τῆς περιοχῆς τῆς Ἠπείρου. Ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλοκληρον τὸν κόσμον. Γιατὶ ἦταν κοσμημένος μὲ πολλὰ ἀρετὲς! Μὲ ὅλας «τοῦ θεοῦ Πνεύματος τὰς χάριτας: ἀγάπην, μακροθυμίαν, ἀγαθοσύνην, χαρὰν, ταπεινοφροσύνην χριστομίμητον, εἰρήνην, πραότητα, σωφροσύνην, χρηστότητα, δικαιοσύνην, πίστιν ἀθόλωτον, καὶ ἐγκράτειαν παντελεῖ», ὅπως λέγει καὶ ὁ ὕμνωδὸς του.

Παράλληλα ὁ ἅγιος Ἀλκίσων ἦταν γενναιότατος στὸ φρόνημα. Καὶ ἔστεκε ἐντελῶς ἄκαμπτος στήν πέτρα τῆς καλῆς ὁμολογίας τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως. Μὰ σὰν ἐπιστέγασμα καὶ ὠραίσιμα ὅλων τῶν ἀρετῶν του εἶχε τὴν κατὰ Θεὸν σοφία, δηλ. τὴν βαθειὰ καὶ ἀκριβῆ γνώση τῶν θείων Γραφῶν καὶ τῶν ἱερῶν δογμάτων.

Σὰν ἀρχιερέας ὁ μακάριος Ἀλκίσων εἶχε ἄγρυπνη μέριμνα γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ ποιμνίου του. Καὶ τὸ καθοδηγοῦσε εἰς νομὰς σωτηρίου. Μὰ δὲν περιορίσθηκε σ' αὐτὸ. Ἀλλὰ φλεγόμενος ἀπὸ τὸν ἱερό ζῆλον νὰ δοξάζε-

ται με τὸν καλλίτερο δυνατὸ τρόπο τὸ μέγα ὄνομα τοῦ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνήγειρε τὴν περιώνυμη βασιλικὴ πὸν φέρει τὸ τίμιο ὄνομά του, καὶ ὀνομάζεται μέχρι σήμερα Ἡ βασιλικὴ τοῦ Ἀλκίσωνος. Τὸ περίλαμπρο αὐτὸ οἰκοδόμημα μαρτυρεῖ, πόσο μεγαλεπίβολος ἦταν ὁ ἱερώτατος Ἀλκίσων, ἀλλὰ καὶ πόσο ζέων τῷ πνεύματι καὶ ὑλικά πλούσιος ἦταν ὁ θεόλεκτος λαὸς τῆς Νικοπόλεως, πὸν μέσα σὲ λίγα χρόνια ἐθεμελίωσε καὶ ἀποπεράτωσε τέτοια ἔργα!

β. Στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν Πίστη

Ο ἴσως ἡ ἀρχιερατεία τοῦ ἀοιδίμου Ἀλκίσωνος δὲν διέρρευσε εἰρηνικά. Ἀντίθετα μάλιστα, τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἐπὶ γῆς παροικίας του ὁ μακάριος ἀντιμετώπισε θλίψεις, διωγμούς, κακουχίες, καὶ τέλος βίαιο θάνατο. Γιατὶ αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ πανσόφου καὶ δικαίου Θεοῦ: Νὰ ἀνταμείβῃ τοὺς πιστοὺς δούλους του ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς, πὸν διακονοῦν εὐσυνείδητα στὴν ἱερουργία τοῦ εὐαγγελίου γιὰ τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, με μαρτυρικὸ θάνατο. Γιὰ νὰ παίρνουν τὸν ἀμαράντινο στέφανο.

Ἐβασίλευε τότε, ὅπως εἶπαμε, ὁ Ἀναστάσιος Α΄ (491-518 μ.Χ.). Ἦταν δραστήριος καὶ ἰκανὸς βασιλεὺς. Ἀλλὰ εἶχε παρεκκλίνει ἀπὸ τὴν ὀρθὴ πίστη. Εἶχε παρασυρθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀκεφάλους ἀποσχιστές. Καὶ δὲν ἐδέχετο τὴν Τετάρτη Ἁγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος. Εἶχε μάλιστα ἐκδώσει καὶ ἓνα διάταγμα, πὸν φέρει τὸ ὄνομα «Ὁ Τύπος τοῦ Ἀναστασίου». Μὲ αὐτὸ ὁ βασιλιάς, χειροτονώντας, τὸν ἑαυτοῦ ἀνώτερο ἀπὸ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους, καταργοῦσε τὴν Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καὶ καθόριζε ἐτσιθελικά, τί ἔπρεπε νὰ πιστεύῃ ὁ λαός! Συνεργάτες του ἦσαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἀντιχαλκηδονίων ἀκεφάλων ἀποσχιστῶν Σεβήρος καὶ Φιλόξενος. Καὶ με εἰσήγησή τους εἶχε ἐξαπολύσει ἓνα φοβερὸ διωγμὸ ἐναντίον τῶν ὀρθοδόξων ἀρχιερέων. Καὶ πράγματι εἶχε ἀνοίξει τότε γι' αὐτοὺς ἓνα ὑπέρολαμπρο στάδιο ἀγῶνων καὶ ἀθλήσεως.

Καὶ ἄλλοι μὲν στὸν ἀγῶνα αὐτὸν ἐνικοῦσαν καὶ ἔπαιρναν τὸν στέφανο τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ μάρτυρα (ὅπως π.χ. οἱ ἅγιοι καὶ τρισμακάριστοι πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως Εὐφῆμιος καὶ Μακεδόνιος καὶ ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Φλαβιανὸς) καὶ ἄλλοι ἐδειλίαζαν! Ἐνας ἀπὸ αὐτούς, πὸν ἐκάμφθησαν καὶ ἐδειλίασαν καὶ ὑπετάγησαν στὰ θελήματα τοῦ βασιλέως, ἦταν ὁ τότε ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Δωρόθεος, πὸν ἦταν ἑξαρχος τοῦ Ἰλλυρικοῦ, δηλαδὴ ὅλης τῆς Βαλκανικῆς, καὶ συνεπῶς ἄμεσος προϊστάμενος τοῦ ἁγίου καὶ τρισμακαρίστου πατρὸς ἡμῶν Ἀλκίσωνος!

γ. Φρόνημα ηρωϊκὸ

Ο ἴμως ὁ μακάριος Ἀλκίσων δὲν ἐπτοήθη. Οὔτε ἀπὸ τῆς ἀπειλῆς τοῦ βασιλέως Ἀναστασίου. Οὔτε ἀπὸ τῆς «συστάσεις» τοῦ ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου. Εἶχε βάλει βαθειά μέσα του, ὅτι γιὰ τὴν ὀρθὴ πίστη στὸ Χριστὸ καὶ γιὰ τὴν περιφρούρηση τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ὀφείλομε νὰ χάσωμε ὄχι μόνο ἰδρώτα καὶ δάκρυα, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷμα μας, ἂν χρειασθῇ! Καὶ τώρα ὁ ἅγιος Ἀλκίσων ἔβλεπε νὰ κατακομματιάζεται ἡ Ἐκκλησία, καὶ νὰ θυσιάζεται ἡ ἀλήθεια τῆς πίστεως τῶν Πατέρων γιὰ χάρη προσώπων! Πῶς νὰ ἔμεινε ἥσυχος καὶ ἀδιάφορος;

Οἱ ὀρθόδοξοι πατριάρχες εἶχαν ἐκθρονισθῆ τυραννικὰ καὶ φυλακισθῆ. Ἡ αἴρεση ἐθριάμβευε! Ἔτσι ὁ Ἅγιος Ἀλκίσων ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλία τῆς προσαπίσεως τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως.

Μὰ δὲν ἔμεινε μόνος! Στὸν ἀγῶνα του αὐτὸ εὗρηκε πολύτιμους συμπαρασάτες: τὸν τότε πάπα Ρώμης, τὸν ἅγιο Ὁρμίσδα (ποὺ ὁμως ἦταν ὑπόδουλος στοὺς Γότθους καὶ δὲν εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ κάμῃ κάτι)· καὶ τοὺς ὀρθοδόξους ἐπισκόπους τοῦ Ἰλλυρικοῦ. Καὶ ἄρχισε τὸν ἀγῶνα!

δ. Ἠγέτης τῶν ἀγωνιστῶν τῆς πίστεως

Καὶ πρῶτα ἀπὸ ὅλα συνεκρότησε τὸ 512 μ.Χ. στὴν Νικόπολη μιὰ Σύνοδο, στὴν ὁποία παρέστησαν 40 ἐπίσκοποι ἀπὸ τὴν Διοίκηση τοῦ Ἰλλυρικοῦ. Στὴν Σύνοδο αὐτῇ, οἱ ἥρωες ἐκεῖνοι ἀρχιερεῖς, καταφρονώντας τῆς ἀπειλῆς τοῦ Ἀναστασίου καὶ τοῦ Δωροθέου, κατέκριναν τὸν «Τύπο» καὶ ὅλες τῆς ἐνέργειες τοῦ βασιλέως, πρόθυμοι νὰ ὑποστοῦν γιὰ τὴν Ὀρθόδοξη Πίστη διωγμοὺς καὶ θάνατο.

Ἀλλὰ οἱ θαρραλέες αὐτὲς ἐνέργειές του, ἔφεραν τὸν ἅγιο Ἀλκίσωνα στὸ ἐπίκεντρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Καὶ τὸν κατέστησαν ἴνδαλμα ὅλων τῶν ἀπανταχοῦ τῆς ρωμαϊκῆς Οἰκουμένης ἀγωνιζομένων ὀρθοδόξων ἀρχιερέων καὶ μοναχῶν. Καὶ ὅλοι ἐστράφησαν πρὸς αὐτὸν, θεωρώντας τὸν σὰν πνευματικὸ τους ἡγέτη. Οἱ ὀρθόδοξοι μοναχοὶ τῆς Παλαιστίνης, οἱ ἐπίσκοποι τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀρελάτης τῆς Γαλλίας ἅγιος Καισάριος, καὶ ὁ ἀξιωμακάριστος πάπας Ρώμης ἅγιος Ὁρμίσδας εὗρισκοντο κατὰ τὰ ἔτη 512-516 σὲ συνεχῆ ἐπικοινωνία καὶ ἀλληλογραφία μὲ τὸν τρισμακάριστο ἅγιο Ἀλκίσωνα, γεμᾶτοι θαυμασμὸ γιὰ τοὺς ἡρωϊκούς του ἀγῶνες.

Ἀλλὰ ὁ ἡρωϊσμὸς τοῦ ἁγίου Ἀλκίσωνος δὲν ἔμεινε ἄκαρπος. Ἡ αὐταπάρησή του θύμισε στοὺς ὀρθοδόξους στρατηγούς τῆς Αὐτοκρατορίας

62

«ὅτι πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις». Καὶ ἐκινητοποιήθηκαν. Καὶ ἀξίωσαν ἀπὸ τὸν βασιλέα Ἀναστάσιο νὰ ἀκούσῃ τὸν ἅγιο Ἀλκίσωνα. Καὶ νὰ συγκροτήσῃ Σύνοδο Οἰκουμενική. Γιὰ νὰ βρεθῇ λύση στὰ θέματα τῆς πίστεως.

Τρομαγμένος ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος ὑποσχέθηκε μὲ ὄρκο, ὅτι θὰ συγκαλοῦσε Σύνοδο Οἰκουμενική· καὶ ὅτι θὰ ὑποτασσόταν στὶς ἀποφάσεις τῆς. Καὶ πράγματι τὴν συγκάλεσε στὴν Ἡράκλεια τῆς Θράκης τὴν ἀνοιξη τοῦ 516 μ.Χ. Καὶ στὸν διωρισμένο καιρὸ συγκεντρώθηκαν ἐκεῖ περισσότεροι ἀπὸ 200 ἀρχιερεῖς, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους διέλαμπε καὶ ἐπρώτευε ὁ τρισμακάριος Ἀλκίσων.

ε. Νικάει ἡ βία καὶ ἡ τυραννία. Κοίμησις τοῦ Ἁγίου.

Τελικὰ ὁμως Σύνοδος δὲν ἔγινε! Ὁ δόλιος καὶ ἀσεβὴς βασιλεὺς Ἀναστάσιος ὄχι μόνον δὲν τὸ ἐπέτρεψε, ἀλλὰ καὶ ἀθετώντας ἀδιάντροπα τὸν ὄρκο του, συνέλαβε τοὺς συναθροισμένους στὴν Ἡράκλεια ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὑπέβαλε σὲ πολλὰ κακουχίες. Καὶ ὅπως ἦταν φυσικό, περισσότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἔστρεψε τὴν ὀργή του καὶ τὴν θηριώδη μανία του ἐναντίον τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀλκίσωνος.

Ἔτσι ὁ μέγας αὐτὸς ἀθλητὴς εὗρεθῆκε στὸ σκάμμα τῆς μεγάλης ἀθλήσεως: στὴν εἰρκτὴ τῶν φυλακῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ ἔμεινε ἐκεῖ περὶ πέντε μῆνες (Μαῖος-Σεπτέμβριος 516 μ.Χ.)!

Ὡ πόσα ὑπέμεινε! Πόσες ἀπειλές! Πόσες πιέσεις! Πόσες κακουχίες! Πόσες μαστιγώσεις! Ἀλλ' ἔμεινε ἀκαμπτos. Βέβαιος, ὅτι «οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν δόξαν τὴν μέλλουσαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς» (Ρωμ. 8-18)! Καὶ ἡ μὲν ὀλόφωτη καὶ ἀδαμαντίνη ψυχὴ του ἔχαιρε, πὺν ἐκακοπαθοῦσε γιὰ τὴν ὀρθὴ ὁμολογία τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ. Ὅμως τὸ πῆλινο σκεῦος τῆς γεροντικῆς του ἡλικίας δὲν ἄντεξε. Καὶ παρέδωκε τὸ πνεῦμα του στὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστὸ μέσα στὴν φυλακὴ. Ἀπέθανε ἀπὸ τὶς κακουχίες, στὶς ὁποῖες τὸν ὑπέβαλε ἐκδικητικὰ ὁ δυσσεβὴς Ἀναστάσιος.

Καὶ ἔτσι κοσμημένος μὲ τὴν χάρη τῆς ἱερωσύνης καὶ τὸν στέφανο τοῦ μαρτυρίου παρέστη ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Κυρίου κατάφορτος ἀπὸ δόξα καὶ χάρη. Εἶχε ἀναδειχθῆ τελειos μιμητὴς τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, πὺν ἐσταυρώθη γιὰ μᾶς, γιὰ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν πλάνη τῶν ψευδῶν θρησκειῶν καὶ Θεῶν.

Τὸν διεδέχθη ὁ ἄμεσος συνεργάτης του πρεσβύτερος Ἰωάννης. Αὐτὸς ὁ τρισμακάριστος ἱεράρχης, συνέχισε τοὺς γενναίους ἀγῶνες τοῦ ἁγίου

Ἀλκίσωνος. Καὶ ἀξιώθηκε, ὅπως τὸν εἶχε διαδεχθῆ στὸν θρόνο τὸν ἀρχιερατικό, νὰ τὸν διαδεχθῆ καὶ στὸ μαρτύριο. Ἐμαρτύρησε τὸ ἐπόμενο ἔτος (517 μ.Χ.) στὴν Θεσσαλονίκη. Καὶ ἔλαβε τῆς δόξης τὸν ἀμαράντινο στέφανο.

στ. Ἅγιος, Ἱερομάρτυρας, Ὁμολογητής

Αμέσως μετὰ τὴν μακαρία κοιμήσή του ὁ ἅγιος Ἀλκίσων ἐτιμήθη ὡς ἅγιος. Τὸ μαρτυρεῖ ἐπιστολὴ τῶν ἐπισκόπων-ἀρχιερέων τῆς Μητροπόλεως Νικοπόλεως πρὸς τὸν ἅγιο πάπα Ὁρμίσδα κατὰ τὸ ἔτος 517 μ.Χ. Σ' αὐτὴν ἀναφερόμενοι οἱ ἀρχιερεῖς στὸν μακάριο Ἀλκίσωνα τὸν ὀνομάζουν: «Ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἀλκίσων».

Μὰ ὅταν ἀργότερα κατεστράφη ἡ μεγάλη καὶ ἐνδοξη Νικόπολη, ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀθλητοῦ τοῦ Χριστοῦ ἀτόνησε. Γι' αὐτὸ ἐζητήθη ἡ ἄδεια τοῦ παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου νὰ ἐπιτρέψη νὰ ἀναζωπυρηθῆ ὁ ἑορτασμός τῆς ἱερᾶς μνήμης του. Καὶ ὁ ἁγιώτατος πατέρας καὶ πατριάρχης μας ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ συγκατένευσε. Καὶ ὥρισε νὰ τελεῖται ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου Ἱερομάρτυρος Ἀλκίσωνος τὴν 28 Σεπτεμβρίου.

Εἶθε νὰ ἐκχέη ὁ φιλανθρωπότατος Κύριος καὶ Σωτήρας μας Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τῶν πρεσβειῶν καὶ ἰκεσιῶν τοῦ ἁγίου Ἀλκίσωνος πλούσια τὰ ἔλεη Του στὴν Νέα Νικόπολη-Πρέβεζα, στὸν λαό της καὶ σὲ κάθε ἄνθρωπο, πού θὰ τὸν ἐπικαλεῖται μὲ πίστη. Ἀμήν.

† ὁ Νικοπόλεως Μελέτιος

